

Beránek (soubor textů)

Vložil/a mladez, St, 04/07/2012 - 14:08

Otištěno z časopisu Bratrstvo 3/1998

Čas od času skleslí pod tíhou situací, v nichž jsme zase neobstáli, plísníme se: To ses zase ukázal, ty křesťane! Jistěže nejde především o to, že jsme poškodili dobré jméno svého "spolku", ale člověka přece jen zamrzí, když vidí, že sám shazuje něco, co je mu drahé. Zároveň nám možná vytane zasutá křesťansko-etická otázka: Jak žít?

Mládež převelice citlivá na cokoli, co zavání frází nebo moralitou, nad tím celým možná mávne rukou. Přesto se nyní pokusme povznést nad své nechutě a posunout se od formy ke smyslu. Tady teprve jde do tuhého, končí intelektuálské žonglování s názory, odpověď nemůže být nezávazná. Naši bližní totiž pozorně sledují, jestli se z nás nevyloupnou prachsprostí sudíči - a dělají dobře. F. Mauriac o sobě říká, že není "katolický spisovatel", nýbrž "spisovatel, který je katolík". Ačkoli si takto vyhrazuje tvůrčí nezávislost, mohl by mít Beránek v podtitulu klidně něco jako "příběh křesťanského života".

Dvaadvacetiletý mladík Xavier je odhodlán vstoupit do kněžského semináře. Po cestě se však setká se "zloduchem" Jeanem de Mirbel; už při odjezdu si všiml, jak nelaskavě se loučil se svou ženou, a teď slyší, že se k ní muž nehodlá vrátit - ledaže by ho Xavier domů dovedl. Mirbel tím chce prostě svést chlapce z cesty a ani netuší, že ho svým návrhem postavil před mnohem těžší rozhodování. Xavier je totiž horoucně věřící člověk, nepodlehne by v tak průhledné zkoušce. Na druhé straně je na církevní poměry poněkud neukázněný - všechno, co ho potkává, si vykládá jaksi příliš osobně. Navíc je přímo posedlý neznámými lidmi. Sám tomu říká "pokušení poznávat lidi" - a teď ho jeho pokušení dohnalo.

Už už měl na dosah seminář, kde by se zbavil svých náboženských výstřelků a přijal život pokorný a skrytý. On ale sejde z cesty, aby "zachránil" manželství Mirbelových. Ocitá se mezi pokřivenými lidmi, kteří od něj na jednu stranu očekávají jakousi "spásu", a na druhou stranu ho chtějí srazit na kolena. Ta nenávist ho ochromuje, ale zároveň od sebe odhání Dominiku, jedinou bytost, o kterou se mohl opřít. Jako by se vyloženě hrozil možnosti osobního štěstí. Raději se stará o sirotka Rolanda - ten na něj paradoxně žárlí právě kvůli Dominice. Konečně přichází Xavier pro povzbuzení do kostela, avšak rozhovor s rezignovaným knězem ho úplně zdrtí. Při návratu od něj ho srazí Mirbelův vůz. Náhoda? Vražda? Sebevražda? Každopádně je tato smrt symbolickým vyústěním jeho života; jako by jí došel až na konec sebeobětování.

Na první pohled vidíme neproblematické literární ztvárnění příkladného křesťanského života. Ale nemylme se! Celá kniha je především bolestným hledáním, jakou podobu by ten proklamovaný křesťanský život měl mít. Má to být ono romantické (zlé jazyky řeknou "efektní") gesto Xavierovo, anebo spíš každodenní, drobnými skutky dlážděná "standardní" cesta, jak ho k ní nabádal zpovědník? Vždyť Xavier sám cítil, že tenkrát ve vlaku skutečně svému pokušení podlehl, taktéž jeho matka a farizejka Pianová ho za to zahrnuly výčitkami. Vlastně až do konce mu zůstalo skryto, jestli se rozhodl správně. Určitě nebyl žádným sebejistým fanatikem, naopak krátce před smrtí pocítil na vlastní kůži ono: Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil!

Teprve z rozhovoru smířených manželů Mirbelových můžeme usoudit, že Xavierova cesta byla smysluplná a tudíž patrně i správná. Nicméně jeho gesto mělo smysl právě jen tím, že otevřelo Jeanovi a jeho ženě tu druhou možnost, jíž je každodennost.

Mauriac nám tedy neordinuje žádný obecně platný recept na život. Nejde přece o to ustanovit, která z cest je "správnější". Naopak, tohle je jedna z věcí, se kterou je člověk nejvíc sám z Bohem. (Dále je v knížce řada jiných, možná výraznějších, pozoruhodných věcí.) 1. "Jeho zpovědník ho poučil o tom, že v tom, co považuje za projev lidské účasti, skrývá se nepřiznané a nebezpečně zvědavé rozkošnictví, že však přijde den, kdy zalíbí-li se Bohu, přijme svěcení posilněn, ozbrojen proti všem nástrahám..." 2. "Mám z vás hrůzu, vy křesťané, anebo spíš: měl bych z vás hrůzu, kdyby mi především nebyla k smíchu ta vaše utkvělá představa, že patříte k mizivé menšině těch, kdo nejsou odsouzeni k věčnému zatracení. Cožpak je na světě něco tak nevkusného jako duševní rozpoložení Pascala, opojeného tou krůpějí krve, prolitou jen za něho?" A právě proto chci být knězem," řekl Xavier, "abych se postavil na stranu hříšníků, byl jim obětován, vydán, spasen s nimi a s nimi zatracen."

Ale Mirbel nesložil zbraně, ba dokonce zvýšil hlas: "Nesouhlasím! Jste jako všichni, vztahujete všechno na sebe. A co já?" zeptal se zprudka, "proč jste potkal mne? V čem vám prospěje naše

setkání v tom vlaku?" "Zda prospěje mně, nevím... ale snad vám, vám dvěma..." 3. ... Co má kde hledat? Hle, zde na dosah ruky je jeho spása, vyrovnání všech protikladů, zahlazení všech propastí. Ó, prostý a pravdivý živote! Klopotný živote lidské dvojice, s dětmi, které je třeba živit a vychovávat, s prostými kříži vztyčenými v každém zákrutu dne, neboť je třeba, abys byl s námi, Pane, přítomen v našem skromném štěstí, složeném z protivenství, odříkání, ústrků, smutků a hříchů a nakonec pak pohlceném úzkostí umírání... 4. "A především už nemysli na to, že budeš vyučovat Rolanda. Nech ho, ať si užije v klidu těch posledních dnů. Už se o něj nemusíš starat. Chci, abys řekl, že se mnou souhlasíš."

Xavier odpověděl bezbarvým hlasem: "Nemám ho už vyučovat, ani opravovat jeho úkoly." "Ach, ta tvoje tvrdá hlava!" zvolal náhle Mirbel. Však já ti ji rozbiju pořádným kopnutím."

Vztáhl před sebe zpola zaťaté pěsti člověka, který chce škrtit. Při pohledu na jeho křečovitě staženou tvář Xavier o krok ucouvl. Zdálo se, že Mirbel procitl. Ruce mu klesly. "Snad jsi tomu nevěřil?" zeptal se hlubokým hlasem. "Nu, řekni... Nevěřil jsi přece, že ti chci ublížit?" "Neměl jsem strach." "Nevěříš, že bych někdy mohl... Co člověk miluje, to nezapomíná..." "Je snad možné volit," řekl Xavier. "Zabít to, co milujeme, nebo zemřít pro to, co milujeme." "Je ještě něco mezi tím: být milován tím, co milujeme. Myslíš, že takové štěstí je na světě?"

Xavier odvrátil hlavu a řekl: "Ano, na světě je takové štěstí. Teď jděte spát." Mirbel se zeptal skoro nespěšně: "Nehněváš se na mě? Odpustíš mi?"

Michaela Otterová

Beránek. Jakoby už stručný název nevelké knížky chtěl zaostřit. Beránek, oběť. Samotný základ vyznání. "Kristus, velikonoční Beránek, byl za nás obětován" (1 Kor 5,9b) Jak tomu rozumíme? Jen cudně, ale pohledem zevnitř přece zřetelně, smíme zahlédnout spojitost s obětí Ježíše Krista (dědictví, které Xavier věnuje sirotkovi Rolandovi jako výkupné ze sirotčince, krvavé stopy na schodech z poraněných nohou, útok Mirbela připomene výslech, při němž nakonec znejistí sám soudce...) Výslovně tu však není řečeno nic: pohledu zvenčí se může příběh jevit dvojznačně, podivně, jako krach. Ale ten Mirbel, cynik, který už nevěřil v cokoli čistého, teď klečí a pláče: stalo se něco, s čím nepočítal. Jakoby jej něco vyhodilo ze sedla, znejistilo, naplnilo otázkami, které se dají jen těžko vyslovit... Myslím, že se Mauricioví podařilo vyjádřit to, co nazývá apoštol Pavel bláznovstvím kříže (1 Kor 1,18).

V souvislosti s beránkem a obětováním je třeba jít dál, do Starého zákona a budete číst třeba Ex 12. Před vyjitím z Egypta, ze země smrti a otroctví, mají izraelští slavit hod beránka. Velikonoční beránek umírá za prvorozené, beránková oběť tedy otevírá budoucnost. Veřeje potřené krví znamenají, že ti uvnitř už nepatří otroctví, chystají se vyjít. A izraelští si to připomínali každý rok: někdo vydává svůj život za nás, abychom my mohli žít. Před velikonoce má každá rodina beránka po nějakou dobu u sebe: stává se jedním z nich, stává se téměř členem rodiny. A teď je obětován a všichni jsou přítomni! Obětník vzkládá ruku na beránka, připomíná to žehnání vlastnímu dítěti. Ztotožňuje se s ním. Vylitá krev jakoby byla moje krev. Proto obětování beránka prožívali jako svou vlastní smrt, smrt starého Adama.

A tak když čteme v Novém zákoně o Ježíši jako o beránkovi, bratrovi, o dokonalé oběti za hřích a o prolité krvi, smíme vědět: to nejsou prázdné náboženské termíny.

Ztotožnil se s námi, stal se jedním z nás, členem naší rodiny, vydává za nás svůj život. To je šok a působí to jako bláznovství, ale převrací to naše kruté pravdy, které jsme si vytvořili o sobě a o světě.

Čteme také o tom, že tato oběť byla dokonána jednou pro vždy (Žid 9,28): myslím, že nikdo po nás nežádá, abychom se obětovali a vzali si za svůj program utrpení. Spíš jde o to, z té Oběti žít. A co to znamená, můžeme slyšet ze závěru epištoly Židům: "Proto také Ježíš trpěl venku za branou, aby posvětil lid svou vlastní krví. Vyjděme tedy s ním za hradby, nesouce jeho potupu."

Ježíšova oběť znamená očistění, ale nejde o to, zavřít se do svatého prostoru a tam strážet svou čistotu. Jde o to naopak vykročit, vstoupit pokojně a s důvěrou právě do tohoto bezbožného světa. Tam se s Ním můžeme potkat...

Takové a podobné myšlenky mě napadají, když přemýšlím o Mauriacově Beránkovi. Nejlépe bude skončit vlastními slovy spisovatele: "A proto... stárí mě nezabavuje práva říci mladým lidem: Buďte čistí... Čistota není negativní ctnost; nejde o to, abychom se přidrželi pravidel jakéhosi ufufňaného pedanta, který sleduje každý náš pohled... Buďme čistí, protože to chce Spasitel a jeho láska je výlučná. Buďme čistí, abychom se mohli druhým dávat, neboť milovat Krista znamená milovat bližní."

Jan Jun - farář

Biblický odkaz: 1 Korintským 1,18

Biblický odkaz: Exodus 12

Beránek (soubor textů)

Převzato z Katecheze (<https://katecheze.evangnet.cz>)

Biblický odkaz: Židům 9,28

Autor: Otterová, Michaela

Autor: Jun, Jan

Rok vzniku: 1998

- [Společenství](#)
- [Společnost](#)
- [Podklad pro tematický program](#)
- [Dorost](#)
- [Konfirmace](#)
- [Mládež](#)
- [15 minut](#)
- [30 minut](#)
- [60 minut](#)
- [Na počtu nezáleží](#)

Odkaz na zdroj: <https://katecheze.evangnet.cz/programy/beranek-soubor-textu>